

Sygn. akt IIKr.1373/83

W Y R O K

W IMIENIU POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Dnia 24 listopada 1983 r.

Sąd Wojewódzki w Lublinie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący Sędzia SW K. Mielnik

Sędziowie: Sędzia SW J. Pałka
Sędzia SW T. Ścioch /spr/

Protokółant: Sekr. Sądu Z. Sosnowska

przy udziale V-ce Prokuratora woj. A. Marka
po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 1983 r.

sprawy Ireneusza Ostrokólskiego

oskarżonego z art. 270 § 1 kk w związku z art. 273 § 1 kk i art. 283 § 3kk
z powodu rewizji wniesionej przez prokuratora od wyroku Sądu Rejonowego
w Puławach z dnia 2 lipca 1983 r. sygn. IIK. 213/83

I. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok co do czynu opisanego pod pkt I,

II. Zmienia zaskarżony wyrok w pkt II w ten sposób, że Ireneusza Marię
Ostrokólskiego uznaje winnym tego, że w czerwcu 1981 r. na terytorium
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, tj. w Puławach, jako członek komi-
tetu redakcyjnego biuletynu informacyjnego "Solidarność Ziemi Puław-
skiej", wydawanego przez MKZ Niezależnego Samorządnego Związku Zawodo-
wego "Solidarność", w numerze 34 tegoż biuletynu zamieścił zaopatrzone
komentarzem słownym dwa rysunki znieważające Sekretarza Generalnego KC
Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego, Leonida Breżniewa, tj. pe-
pełnienia czynu wypełniającego dyspozycję art. 283 § 3 kk i na podsta-
wie tego przepisu skazuje go na karę roku pozbawienia wolności.
Na podstawie art. 73 § 1 1 2 i art. 74 § 1 kk wykonanie tej kary warun-
kowo zawiesza na okres lat dwóch.

Zasądza od oskarżonego Ireneusza Marii Ostrokólskiego na ^{(rzecz} Skarbu Pań-
stwa 3600 /trzy tysiące sześćset/ złotych opłaty sądowej oraz obciąża go
kosztami postępowania w kwocie 150.- /stu pięćdziesięciu/ złotych.

J. Pałka

T. Ścioch

K. Mielnik

Pieczęć okrągła z Godłem Państwa
i napisem w otoku Sąd Wojewódzki w Lublinie

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność: podpis nieczytelny

IIKr. 1373/83

U Z A S A D N I E N I E

Sąd Rejonowy w Puławach, wyrokiem z dnia 2 lipca 1982 r. uniewinnił Ireneusza Marię ostrokólskiego od tego że:

- I. W maju i czerwcu 1981 roku w Puławach, woj. lubelskiego jako redaktor naczelny biuletynu informacyjnego Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność Ziemi Puławskiej", zamieścił w numerach 28 i 34 tegoż pisma rysunki poniżające i wyszydzające Państwo i Naród Polski, a następnie biuletyny w nakładzie 5000 egzemplarzy skierował do publicznego rozpowszechnienia, tj. od popełnienia czynu z art. 270 § 1kk w związku z art. 273 § 1 kk;
- II. W czasie, miejscu oraz charakterze j.w. zamieścił na okładkach biuletynu informacyjnego Nr 36 NSZZ "Solidarność Ziemi Puławskiej" rysunki znieważające osobę Sekretarza Generalnego KC KPZR, przez co godził w nasze stosunki międzynarodowe, przy czym rysunki te zostały publicznie rozpowszechnione, tj. od zarzutu z art. 283 § 1 kk.

Od tego wyroku prokurator wniósł rewizję, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, a polegający na "/.../ błędnym przyjęciu, iż rysunek zamieszczony w numerach 34 biuletynu informacyjnego "Solidarność Ziemi Puławskiej" nie zawiera treści poniżających i wyszydzających Państwo i Naród Polski oraz jego ustroju, jak również niesłusznym uznaniu, iż rysunki znajdujące się na okładkach tegoż biuletynu nie znieważają osoby Sekretarza Generalnego KC KPZR, podczas gdy prawidłowa ocena tych ilustracji prowadzi do wniosków przeciwnych".

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu rewidujący konkretyzuje wnioski co:

- 1/ uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej zarzutu związanego z rysunkiem zamieszczonym na stronie 22-giej numeru 34 biuletynu informacyjnego "Solidarność Ziemi Puławskiej" i umorzenie postępowania na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 1983 r. /Dz.U. Nr 39, poz. 177/ o amnestii,
- 2/ zmianę zaskarżonego wyroku co do czynu opisanego w pkt II przez uznanie oskarżonego winnym popełnienia zarzuconego mu czynu i wymierzenie na podstawie art. 283 § 3 kk stosownej kary.

Sąd Wojewódzki zważył, co następuje:

Jeśli idzie o pierwszy z przytoczonych wyżej wniosków rewizji prokuratora, to nie jest on zasadny.

Wprawdzie argumentacja, tj. ustalenia i wywody sądu I instancji dotyczą

Przyjęty - w ślad za opinią biegłego Szymona Kobylińskiego - przez Sąd I instancji pogląd jakoby rysunki te mieściły się w ramach powszechnie uprawianej satyry politycznej, odbierającej tego typu działaniom karno-prawne znamiona, nie jest trafny.

Satyra jest gatunkiem literackim. Jako kategoria ideowo-artystyczna we właściwy sobie, tj. ośmieszający sposób wyraża zjawiska, problemy, konkretne fakty, bądź osoby. Służy określonym celom ideowym, polemicznym, dydaktycznym.

Rozstrzygając sprawę niniejszą nie sposób jest uciec od pytania, jakiemu celowi miały służyć przedmiotowe rysunki z podobizną Sekretarza Generalnego KC KPZR Leonida Breżniewa? Zaprezentowanego przez Sąd I instancji poglądu, "iż satyrą w tak napiętej sytuacji społeczno-politycznej próbowano złagodzić napięcie", Sąd Wojewódzki nie podziela. Wręcz przeciwnie, opozycja polityczna wzmagała napięcie społeczne. Jest to społeczno-polityczny fakt tak oczywisty, że nie wymaga dowodzenia. Nie wymaga również dowodzenia to, iż biuletyn informacyjny "Solidarność Ziemi Puławskiej" realizował, jako środek masowego przekazu, cele polityczne opozycji.

Polityczna wymowa tychże rysunków polega na wywołaniu w świadomości społecznej powstania zagrożenia ze strony ZSRR. Użyte w tym celu środki polegające m.in. na przedstawieniu w postaci zwierzęcej osoby Leonida Breżniewa nawiązują do jego godności osobistej i czynią to w ten sposób że jej uwłaczają, tj. wywołują uczucie poniżenia.

Oskarżony Ireneusz Maria Ostrokólski zlecając wydrukowanie rysunków o takiej treści, działaniem swym wypełnił ustawowe znamiona art. 283 § 3 kk.

Dotychczasowy, nienaganny sposób życia oskarżonego daje podstawę do wniosku, iż przypisany mu czyn ma charakter incydentalny i miał swe źródło w niewłaściwej opozycji politycznej, którą oskarżony w sposób właściwy zweryfikował.

Sytuacja materialna oskarżonego, posiadającego wyższe wykształcenie i ustabilizowanego zawodowo, uzasadnia zasądzenie odeń należnej Skarbowi Państwa opłaty sądowej oraz obciążenie go kosztami postępowania.

T. Scioch

K. Mielnik

J. Pałka

Pieczęć okrągła z Godłem Państwa pośrodku
i napisem w otoku: Sąd Wojewódzki w Lublinie

/ir.

Sygn.akt. IIKr 1373/83

WYROK

W IMIENIU POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Dnia 24 listopada 1983 r.

Sąd Wojewódzki w Lublinie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący Sędzia SW K. Mielnik

Sędziowie: Sędzia SW J. Pałka

Sędzia SW T. Ścioch /spr/

Protokółant Sekr.sąd. Z. Sosnowska

przy udziale V-ce Prokuratora Woj. A. Marka

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 1983 r.

Sprawy Ireneusza Marii Ostrokólskiego

oskarżonego z art. 270 par.1 kk w związku z art.273 par 1 kk i art.283 par.3 kk

z powodu rewizji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 2 lipca 1983 r. [Sygn. II K.213/83](#)

I. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok co do czynu opisanego pod pkt I.

II. Zmienia zaskarżony wyrok w pkt II w ten sposób, że Ireneusza Marię Ostrokólskiego uznaje winnym tego, że w czerwcu 1981 r. na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, tj. w Puławach, jako członek komitetu redakcyjnego biuletynu informacyjnego "Solidarność Ziemi Puławskiej", wydawanego przez MKZ Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność", w numerze 34 tegoż biuletynu zamieścił zaopatrzone komentarzem słownym dwa rysunki znieważające Sekretarza Generalnego KC Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego, Leonida Breżniewa, tj. popełnienia czynu wypełniającego dyspozycję art.283 par.3 kk i na podstawie tego przepisu skazuje go na karę roku pozbawienia wolności.

Na podstawie art.73 par.1 i 2 i art.74 par.1 kk wykonanie tej kary warunkowo zawiesza na okres lat dwóch.

Zasądza od oskarżonego Ireneusza Marii Ostrokólskiego na rzecz Skarbu Państwa 3600 /trzy tysiące sześćset/ złotych opłaty sądowej oraz obciąża go kosztami postępowania w kwocie 150 /stu pięćdziesięciu/ złotych.

J. Pałka

T. Ścioch

K. Mielnik

II Kr.1373/83

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Puławach, wyrokiem z dnia 2 lipca 1982 r. uniewinnił Ireneusza Marię Ostrokólskiego od tego, że:

I. w maju i czerwcu 1981 roku w Puławach, woj. lubelskiego jako redaktor naczelny biuletynu informacyjnego Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność Ziemi Puławskiej", zamieścił w numerach 28 i 34 tegoż pisma rysunki poniżające i wyszydzające Państwo i Naród Polski, a następnie biuletyny te w nakładzie 5000 egzemplarzy skierował do publicznego rozpowszechnienia, tj. od popełnienia czynu z art.270 par.1 kk w związku z art.273 par.1 kk;

II. w czasie, miejscu oraz charakterze jak wyżej zamieścił na okładkach biuletynu informacyjnego Nr 36 NSZZ "Solidarność" Ziemi Puławskiej rysunki znieważające osobę Sekretarza Generalnego KC KPZR, przez co godził w nasze sojusze międzynarodowe, przy czym rysunki te zostały publicznie rozpowszechnione, tj. Od zarzutu z art.283 par.1 kk.

Od tego wyroku prokurator wniósł rewizję, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, a polegający na "/.../ błędnym przyjęciu, że rysunek zamieszczony w numerach 34 biuletynu informacyjnego "Solidarność" Ziemi Puławskiej nie zawiera treści poniżających i wyszydzających Państwo i Narodu Polskiego oraz jego ustroju, jak

również niestusznym uznaniu, że rysunki znajdujące się na okładkach tegoż biuletynu nie znieważają osoby Sekretarza Generalnego KC KPZR, podczas gdy prawidłowa ocena tych ilustracji prowadzi do wniosków przeciwnych.”

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu rewidujący konkretyzuje wnioski o:

1/ uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej zarzutu związanego z rysunkiem zamieszczonym na stronie 22-giej numeru 34 biuletynu informacyjnego “Solidarność Ziemi Puławskiej” i umorzenie postępowania na podstawie art.4 ust.2 ustawy z dnia 21 lipca 1983 r. /Dz.U. Nr 39. poz.177/ o amnestii,

2/ zmianę zaskarżonego wyroku co do czynu opisanego w pkt II przez uznanie oskarżonego winnym popełnienia zarzuconego mu czynu i wymierzenie na podstawie art.283 par.3 kk stosownej kary.

Sąd Wojewódzki zważył, co następuje:

Jeśli idzie o pierwszy z przytoczonych wyżej wniosków rewizji prokuratora, to nie jest on zasadny.

Wprawdzie argumentacja, tj. ustalenia i wywody Sądu I instancji dotyczące tej części zaskarżonego wyroku nie są w pełni logiczne i do końca konsekwentne, ale ostateczna konkluzja co do braku – w odniesieniu do rysunku zamieszczonego na stronie 22-giej numeru 34 biuletynu informacyjnego “Solidarność Ziemi Puławskiej” - ustawowych znamion określających przestępstwo z art.270 par.1 kk w związku z art.271 par.1 kk, jest trafna.

Brak konsekwencji w wywodach Sądu I instancji polega na tym, że z jednej strony stwierdza się, “iż /.../ rysunki zamieszczone w biuletynie nasuwać mogły i nasuwały różne skojarzenia i ich ocenę /str.249 akt/, z drugiej zaś, że /.../ żaden bowiem z tych rysunków ani w swej formie, ani w treści, ani też poprzez przyjęte symbole, czy swoją wymowę nie dąży do wystawienia Narodu Polskiego na pośmiewisko /.../” /str.251 akt/.

Brak myślowej spójności pomiędzy przytoczonymi in ekstenso fragmentami uzasadnienia zaskarżonego wyroku wydaje się mieć swą przyczynę w nader obszernej i wykraczającej poza ramy art.372 par.1 kpk jego treści.

To uchybienie procesowe utrudnia kontrolę przebiegu toku myślowego Sądu I instancji poprzedzającego wydanie wyroku, ale nie miało ono wpływu na treść omawianej części rozstrzygnięcia. U jej podstaw leży bowiem ustalenie, iż występujące na rysunku zamieszczonym na str.22 biuletynu osoby nie mogą być utożsamiane z pojęciem Narodu Polskiego, które należy do ustawowych, przedmiotowych znamion art.270 par.1 kk.

Rysunek ten, wbrew twierdzeniu autora rewizji, tego typu skojarzeń myślowych nie wywołuje. Imputowanie oskarżonemu w tej sytuacji, tj. na tle graficznej treści rysunku, znamion znieważenia, czy wyszydzania Narodu Polskiego, byłby niedopuszczalną od strony procesowej supozycją.

Omawiany, a podniesiony w petitum rewizji zarzut nie koresponduje z treścią uzasadnienia, w której skarżący stwierdza, iż “/.../ w przypadku gdyby państwo nasze znalazło się w sytuacji człowieka w wodzie, to nie może ono oczekiwać pomocy ze strony innego wschodniego sąsiada”. Jeśli omawiany rysunek zawiera tego typu wątek myślowy, to podjęta w rewizji próba wiązania go z dyspozycją art.270 par.1 kk jest zupełnie chybiona.

Zasadna jest natomiast rewizja prokuratora co do czynu oskarżonego opisanego pod pkt II zaskarżonego wyroku, a mającego za swój przedmiot dwa rysunki zamieszczone na okładkach biuletynu informacyjnego “Solidarność Ziemi Puławskiej” Nr 34, przedstawiające śpiącego niedźwiedzia z twarzą, która kojarzy się z podobizną Leonida Breżniewa, otoczonego grupą tańczących osób, które śpiewają dwa refreny: jeden powszechnie znany i stosowny do treści rysunku, zaś drugi o wyraźnie drwiących akcentach.

Przyjęty – w ślad za opinią biegłego Szymona Kobylińskiego – przez Sąd I instancji pogląd jakoby rysunki te mieściły się w ramach powszechnie uprawianej satyry politycznej, odbierającej tego typu działaniom karno-prawne znamiona, nie jest trafny.

Satyra jest gatunkiem literackim. Jako kategoria ideowo-artystyczna we właściwy sobie, tj. w ośmieszający sposób wyraża zjawiska, problemy, konkretne fakty, bądź osoby. Służy określonym

celom ideowym, polemicznym, dydaktycznym.

Rozstrzygając sprawę niniejszą nie sposób jest uciec od pytania, jakiemu celowi miały służyć przedmiotowe rysunki z podobizną Sekretarza Generalnego KC KPZR Leonida Breżniewa? Zaprezentowanego przez Sąd I instancji poglądu, "iż satyrą w tak napiętej sytuacji społeczno-politycznej próbowano złagodzić napięcie", Sąd Wojewódzki nie podziela. Wręcz przeciwnie, opozycja polityczna wznosiła napięcie społeczne. Jest to społeczno-polityczny fakt tak oczywisty, że nie wymaga dowodzenia. Nie wymaga również dowodzenia to, iż biuletyn informacyjny "Solidarność Ziemi Puławskiej", realizował, jako środek masowego przekazu, cele polityki opozycji.

Polityczna wymowa tychże rysunków polega na wywołaniu w świadomości społecznej powstania zagrożenia ze strony ZSRR. Użyte w tym celu środki polegające m.in. na przedstawieniu w postaci zwierzęcej osoby Leonida Breżniewa nawiązują do jego godności osobistej i czynią to w ten sposób, że jej uwłaczają, tj. wywołują uczucie poniżenia.

Oskarżony Ireneusz Maria Ostrokólski zlecając wydrukowanie rysunków o takiej treści, działaniem swym wypełnił ustawowe znamiona art.283 par.3 kk.

Dotychczasowy, nienaganny sposób życia oskarżonego daje podstawę do wniosku, iż przypisany mu czyn ma charakter incydentalny i miał swe źródło w niewłaściwej opcji politycznej, którą oskarżony w sposób właściwy zweryfikował.

Sytuacja materialna oskarżonego, posiadającego wyższe wykształcenie i ustabilizowanego zawodowo, uzasadnia zasądzenie odeń należnej Skarbowi Państwa opłaty sądowej oraz obciążenie go kosztami postępowania.

T. Ścioch

K. Mielnik

J. Pałka